a2zpapers.com

Roll No. ....

06/B

[Maps of India and Punjab]

Total No. of Questions : 14]

[Total No. of Printed Pages : 12

X

2038

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

SOCIAL STUDIES

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Morning Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 90

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲ਼ੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **06/B** *ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।*

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 26 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ***ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।***

(v) ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਓ ।

(vi) ਨਕਸ਼ੇ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਸਟੈਂਸਿਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ।

(vii) ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਪ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ੇ ਭਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕੇਂਦਰ, ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਗੇ ।

(viii) 1-1 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਲਾਇਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ, 3-3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 30-50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 5-5 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 100-120 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ ।

(ix) ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਨਾਲ਼ ***ਨੱਥੀ*** *ਕਰ ਦਿਓ ।*

ਭਾਗ–ੳ (ਭੂਗੋਲ)

ਅੰਕ = 25

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

1. (i) ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । 1

(ii) ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਪਰਬਤੀ ਚੋਟੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? 1

(iii) ਦੋ ਅਲੋਹ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 1

(iv) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਸੋਂ ਦੀ ਘਣਤਾ ਕੀ ਹੈ ? 1

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ/ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(v) ਹੀਰਾ ਕੁਡ ਡੈਮ .... ਮੀਟਰ ਲੰਬਾ ਅਤੇ .... ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਹੈ । 1

www.a2zpapers.com

www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

(vi) .... ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਨੂੰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ੳ) ਰੇਡਿਓ (ਅ) ਟੈਲੀਫੋਨ

(ੲ) ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ (ਸ) ਕੰਪਿਊਟਰ 1

1×6=6

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਤਿੰਨ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਊਰਜਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 3

(ii) ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੇਸ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 3

(iii) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗੇਜਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਹਨ ? 3

(iv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 3

(v) ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ? 3

3×3=9

3. ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜੀਵਨਦਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ? 5

ਜਾਂ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? 5

1×5=5

4. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਦਰਸਾਓ :

(i) ਹੀਰਾ ਕੁਡ ਡੈਮ 1

(ii) ਇੰਦਰਾ ਨਹਿਰ 1

(iii) ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਖੇਤਰ 1

(iv) ਵੱਧ ਸਾਖਰਤਾ ਵਾਲਾ ਰਾਜ 1

(v) ਚੇਨੱਈ । 1

1×5=5

ਭਾਗ–ਅ (ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਅੰਕ = 20

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

5. (i) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ? 1

(ii) ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 1

(iii) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

(iv) ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਉਦਯੋਗ ਦੱਸੋ । 1

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ/ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(v) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ (ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ .... ਵਿੱਚ ਹੋਈ । 1

(vi) ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਤੋਂ ਵਸਤਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣਾ .... ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ । 1

(ੳ) ਨਿਰਯਾਤ (ਅ) ਆਯਾਤ (ੲ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ 1×6=6

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਤਿੰਨ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3

(ii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3

(iii) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? 3

(iv) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ । ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? 3

(v) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3

3×3=9

7. ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 5

ਜਾਂ

ਬੱਚਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਔਸਤ ਬੱਚਤ ਪਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ । 5

1×5=5

ਭਾਗ–ੲ (ਇਤਿਹਾਸ)

ਅੰਕ = 25

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

8. (i) ਮੰਜੀ-ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

(ii) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ' ਕਿਸ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? 1

(iii) ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ? 1

(iv) ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?

(ੳ) 1524 (ਅ) 1514

(ੲ) 1519 (ਸ) 1518 1

(v) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਲ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ? 1

(vi) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜਨੇਊ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ? 1

1×6=6

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਤਿੰਨ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੇ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ ਨਾਲ਼ ਕੀ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ? 3

(ii) ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 3

(iii) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ? 3

(iv) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਕਿਵੇਂ ਬਿਤਾਇਆ ? 3

(v) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 3

3×3=9

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

10. ਜੈਤੋਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ । 5

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 5

1×5=5

11. ਪੰਜਾਬ (1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋ :

(i) ਬਟਾਲਾ 1

(ii) ਪਠਾਨਕੋਟ 1

(iii) ਮੁਲਤਾਨ 1

(iv) ਚੇਲੀਆਂਵਾਲਾ 1

(v) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 1

1×5=5

ਭਾਗ–ਸ (ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਅੰਕ = 20

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

12. (i) ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ? 1

(ii) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 1

(iii) ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ? 1

(iv) ਰਾਜਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 1

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ/ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(v) ਸੰਸਦ ਦੇ ਉੱਚ ਸਦਨ ਨੂੰ .... ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । 1

(vi) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਜਨਮ .... ਨੂੰ ਹੋਇਆ । 1

(ੳ) 24 ਅਗਸਤ (ਅ) 24 ਅਕਤੂਬਰ (ੲ) 24 ਦਸੰਬਰ 1×6=6

13. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਤਿੰਨ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3

(ii) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3

(iii) ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਿਖੋ । 3

(iv) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਐਂਗਲੋ ਇੰਡੀਅਨ ਨਾਮਜੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? 3

(v) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 3

3×3=9

14. ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 5

ਜਾਂ

ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 5

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

(Hindi Version)

नोट : *(i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड* **06/B** *अवश्य लिखें।*

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 26 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।

(iv) ***सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।***

(v) आवश्यकता अनुसार चित्र तथा मानचित्र बनाएं।

(vi) मानचित्र बनाने के लिए स्टेंसिल के प्रयोग की आज्ञा है।

(vii) नेत्रहीन विद्यार्थी भूगोल और इतिहास के उप-विषयों में मानचित्र भरने के स्थान पर पूछे गये केन्द्र, स्थान या वस्तुओं के नाम और स्थिति स्पष्ट रूप में लिखेंगे।

(viii) 1-1 अंक वाले प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक लाइन या एक शब्द में, 3-3 अंकों वाले प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 30-50 शब्दों में और 5-5 अंकों वाले प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 100-120 शब्दों में दें।

(ix) भारत तथा पंजाब का नक्शा अपनी उत्तर-पुस्तिका के साथ ***नत्थी*** *कर दें।*

भाग–क (भूगोल)

अंक = 25

नोट : निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक शब्द अथवा एक वाक्य में दें :

1. (i) मिट्टी की परिभाषा लिखिए। 1

(ii) संसार की सबसे ऊँची पर्वतीय चोटी कौन-सी है ? 1

(iii) दो अलौह खनिजों के नाम लिखें। 1

(iv) पंजाब में जनसंख्या का घनत्व कितना है ? 1

रिक्त स्थान/बहु-विकल्पीय प्रश्न

(v) हीराकुड डैम .... मीटर लम्बा तथा .... मीटर ऊँचा है। 1

(vi) .... संचार साधन को 21वीं सदी का संचार माध्यम कहा जाता है।

(क) रेडियो (ख) टेलीफोन

(ग) दूरदर्शन (घ) कम्प्यूटर 1

1×6=6

2. निम्नलिखित पाँच प्रश्नों में से किन्हीं **तीन** के उत्तर दें :

(i) सौर ऊर्जा को भविष्य की ऊर्जा का स्रोत क्यों कहा जाता है ? 3

(ii) भारत को गाँवों का देश क्यों कहा गया है ? 3

(iii) भारत में कितने गेजों वाली रेल पटरियाँ हैं ? 3

(iv) भारत में सोने की प्रसिद्ध खानों के नाम लिखिए। 3

(v) राजस्थान अरब सागर के नज़दीक होते हुए भी शुष्क क्यों रहता है ? 3

3×3=9

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

3. प्राकृतिक वनस्पति किस प्रकार उद्योगों के लिए जीवनदान का कार्य करती है ? 5

अथवा

भारत की जलवायु को कौन-कौन से तत्व प्रभावित करते हैं ? 5

1×5=5

4. भारत के मानचित्र में भरें :

(i) हीराकुड डैम 1

(ii) इन्दिरा नहर 1

(iii) काली मिट्टी का क्षेत्र 1

(iv) अधिक साक्षरता वाला राज्य 1

(v) चेन्नई। 1

1×5=5

भाग–ख (अर्थशास्त्र) अंक = 20

नोट : निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक शब्द अथवा एक वाक्य में दें :

5. (i) योजनाओं की कोई दो असफलताएं कौन-सी हैं ? 1

(ii) मौसमी बेरोज़गारी क्या होती है ? 1

(iii) हरित क्रान्ति से क्या अभिप्राय है ? 1

(iv) भारत का एक आधारभूत उद्योग बताएं। 1

रिक्त स्थान /बहु-विकल्पीय प्रश्न

(v) भारत के केन्द्रीय बैंक (आर बी आई) की स्थापना .... में हुई। 1

(vi) दूसरे देश से वस्तुएं मंगवाना .... कहलाता है। 1

(क) निर्यात (ख) आयात (ग) विदेशी व्यापार 1×6=6

6. निम्नलिखित पाँच प्रश्नों में से किन्हीं **तीन** के उत्तर दें :

(i) भारतीय कृषि के विकास में सरकार के योगदान का वर्णन करें। 3

(ii) भारत के विदेशी व्यापार के महत्व का वर्णन करें। 3

(iii) आर्थिक नियोजन का क्या अर्थ है ? 3

(iv) निवेश की परिभाषा दें। निवेश के निर्धारक तत्व कौन से हैं ? 3

(v) भारत में लघु तथा कुटीर उद्योगों की किन्हीं तीन समस्याओं का वर्णन करें। 3

3×3=9

7. स्वतन्त्रता प्राप्ति के बाद से भारत के विदेशी व्यापार के परिमाण तथा दिशा में आए हुए परिवर्तनों का संक्षिप्त वर्णन करें। 5

अथवा

बचत से क्या अभिप्राय है ? औसत बचत प्रवृत्ति तथा सीमान्त बचत प्रवृत्ति की परिभाषा दीजिए। 5

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

भाग–ग (इतिहास)

अंक = 25

नोट : निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक शब्द अथवा एक वाक्य में दें :

8. (i) मंजी-प्रथा से क्या भाव है ? 1

(ii) पंजाब को 'सप्त सिन्धु' किस काल में कहा जाता था ? 1

(iii) जाप साहिब किसकी रचना है ? 1

(iv) बाबर ने पंजाब पर पहला आक्रमण कब किया ?

(क) 1524 ई. में (ख) 1514 ई. में

(ग) 1519 ई. में (घ) 1518 ई. में 1

(v) सबसे पहली मिसल कौन सी थी ? 1

(vi) गुरु नानक देव जी कैसा जनेऊ चाहते थे ? 1

1×6=6

9. निम्नलिखित पाँच प्रश्नों में से किन्हीं **तीन** के उत्तर दें :

(i) भैरोवाल की सन्धि के पश्चात् अंग्रेजों ने रानी जिंदा से कैसा व्यवहार किया ? 3

(ii) चमकौर साहिब की लड़ाई पर एक नोट लिखें। 3

(iii) श्री सतगुरु राम सिंह जी की कैसी गतिविधियों से अंग्रेजों को डर लगता था ? 3

(iv) गुरु गोबिन्द सिंह जी ने पटना में अपना बचपन कैसे बिताया ? 3

(v) गुरु अर्जन देव जी की शहादत पर एक नोट लिखें। 3

3×3=9

10. जैतों के मोर्चे का वर्णन करें। 5

अथवा

पंजाब के मैदानी क्षेत्र का वर्णन कीजिए। 5

1×5=5

11. पंजाब (1947 से पहले) के मानचित्र में भरें :

(i) बटाला 1

(ii) पठानकोट 1

(iii) मुल्तान 1

(iv) चिल्लियाँवाला 1

(v) आनन्दपुर साहिब 1

1×5=5

www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

भाग–घ (नागरिक शास्त्र) अंक = 20

नोट : निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक शब्द अथवा एक वाक्य में दें :

12. (i) भारत की परमाणु नीति क्या है ? 1

(ii) सरकारी वकील कौन होते हैं ? 1

(iii) निरक्षरता किसे कहते हैं ? 1

(iv) राज्यसभा के सदस्यों का चुनाव कैसे होता है ? 1

रिक्त स्थान/बहु-विकल्पीय प्रश्न

(v) संसद के उच्च सदन को .... कहते हैं ? 1

(vi) संयुक्त राष्ट्र का जन्म .... को हुआ। 1

(क) 24 अगस्त (ख) 24 अक्टूबर (ग) 24 दिसम्बर 1×6=6

13. निम्नलिखित पाँच प्रश्नों में से किन्हीं **तीन** के उत्तर दें :

(i) पंचशील के सिद्धान्तों का वर्णन कीजिए। 3

(ii) लोकतन्त्र के मार्ग में आने वाली बाधाओं का वर्णन कीजिए। 3

(iii) भारतीय नागरिकों के अधिकार लिखें। 3

(iv) राष्ट्रपति लोकसभा में कब और कितने ऐंग्लो-इण्डियन मनोनीत कर सकता है ? 3

(v) राष्ट्रपति तथा प्रधानमंत्री के सम्बन्धों पर चर्चा कीजिए। 3

3×3=9

14. भारत और चीन के सम्बन्धों के बिगड़ने के मूल कारणों का वर्णन करो। 5

अथवा

विधानमण्डल की शक्तियों का वर्णन करें। 5

1×5=5

(English Version)

Note : (i) You must write the subject-code / paper-code **06/B** *in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) Make sure that the answer-book contains 26 pages (including title page) and are properly serialed as soon as you receive it.

(iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.

www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

*(iv) **All questions are compulsory.***

(v) Draw diagrams and maps, where necessary.

(vi) Use of stencil is allowed for drawing maps.

(vii) Blind students will clearly write about situation of the centre, place or name of the objects asked instead of filling the maps in Geography and History.

(viii) The answer of each question of 1-1 mark should be in one line or one word, of 3-3 marks in about 30-50 words and of 5-5 marks shall be in about 100-120 words.

(ix) Attach maps of India and Punjab with your answer-book.

Part–A (Geography) Marks = 25

Note : *Answer the following questions in one word or one line :*

1. (i) Define soil. 1

(ii) Which is the highest peak of the world ? 1

(iii) Name two non-ferrous Minerals. 1

(iv) What is density of population of Punjab ? 1

Fill in the blank/multiple choice questions.

(v) Hirakud dam is .... meter long and .... meter high. 1

(vi) .... means of communication is called communication medium of 21st century.

(a) Radio (b) Telephone

(c) Doordarshan (d) Computer 1

1×6=6

2. Answer any **three** questions out of five.

(i) Why Solar energy is said to be future energy source ? 3

(ii) Why is India known as country of villages ? 3

(iii) How many gauges of rail tracks are there in India ? 3

(iv) Name the famous Gold mines in India. 3

(v) Inspite of being close to the Arabian Sea, why does Rajasthan remain dry ? 3

3×3=9

3. How does natural vegetation act as a boon for industries ? 5

or

Which elements affect the climate of India ? 5

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

4. Show on the map of India :

(i) Hirakud dam 1

(ii) Indira canal 1

(iii) Black soil area 1

(iv) A state with high literacy rate 1

(v) Chennai 1

1×5=5

Part–B (Economics) Marks = 20

Note : *Answer the following questions in one word or one line :*

5. (i) What are any two failures of planning ? 1

(ii) What is seasonal unemployment ? 1

(iii) What is meant by green revolution ? 1

(iv) Mention one basic Industry of India. 1

Fill in the blank/multiple choice questions.

(v) R.B.I. was established in 1

(vi) Goods that a country gets from other countries are called 1

(a) Exports (b) Imports (c) Foreign Trade 1×6=6

6. Answer any **three** questions out of five.

(i) Explain the contribution of government in the development of Indian Agriculture. 3

(ii) Explain the importance of India's foreign trade. 3

(iii) What is the meaning of economic planning ? 3

(iv) Define investment. What are the elements of determining the investment ? 3

(v) Describe any three problems of small scale and cottage Industries in India. 3

3×3=9

7. Write a short note on change in volume and direction of India's foreign trade after Independence. 5

or

What do you mean by savings ? Define average propensity to save and Marginal propensity to save. 5

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

Part–C (History) Marks = 25

Note : Answer the following questions in one word or one line :

8. (i) What is the meaning of the Manji system ? 1

(ii) In which period Punjab was called 'Sapta Sindhu' ? 1

(iii) Who wrote the Jaap sahib ? 1

(iv) When was Babur's first attack on Punjab ?

(a) in 1524 A.D. (b) in 1514 A.D.

(c) in 1519 A.D. (d) in 1518 A.D. 1

(v) Which was the first Misl ? 1

(vi) What type of sacred thread did Guru Nanak Dev ji want ? 1

1×6=6

9. Answer any **three** questions out of five :

(i) After the treaty of Bhairowal how did the British treat queen Jindan ? 3

(ii) Write a note on the battle of Chamkaur Sahib. 3

(iii) Which activities of Sri Satguru Ram Singh ji frightened the Britishers ? 3

(iv) How did Guru Gobind Singh ji spend his childhood in Patna ? 3

(v) Write a note on the martyrdom of Guru Arjan Dev ji. 3

3×3=9

10. Describe Jaito Morcha. 5

or

Describe the Plains of Punjab. 5

1×5=5

11. Fill in the map of Punjab (before 1947 A.D.) :

(i) Batala 1

(ii) Pathankot 1

(iii) Multan 1

(iv) Chillianwala 1

(v) Anandpur Sahib 1

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

Part–D (Civics)

Marks = 20

Note : *Answer the following questions in one word or one line :*

12. (i) What is the Atomic policy of India ? 1

(ii) Who is a Public Prosecutor ? 1

(iii) What is illiteracy ? 1

(iv) How the members of Rajya Sabha are elected ? 1

Fill in the blank / multiple choice questions.

(v) The upper house of Parliament is called 1

(vi) United Nations was established on 1

(a) 24 August (b) 24 October (c) 24 December 1×6=6

13. Answer any **three** questions out of five.

(i) Explain the Principles of Panchsheel. 3

(ii) Explain hurdles in the way of democracy. 3

(iii) Mention rights of an Indian citizen. 3

(iv) When and how many Anglo-Indian's can be nominated by the President in the Lok Sabha ? 3

(v) Discuss the relationships of President and Prime Minister. 3

3×3=9

14. Explain the main (basic) reasons which created tension between India and China. 5

or

Describe the powers of state Legislature. 5

1×5=5

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

X–2038

Code No. **06/B**

INDIA | भारत | ਭਾਰਤ

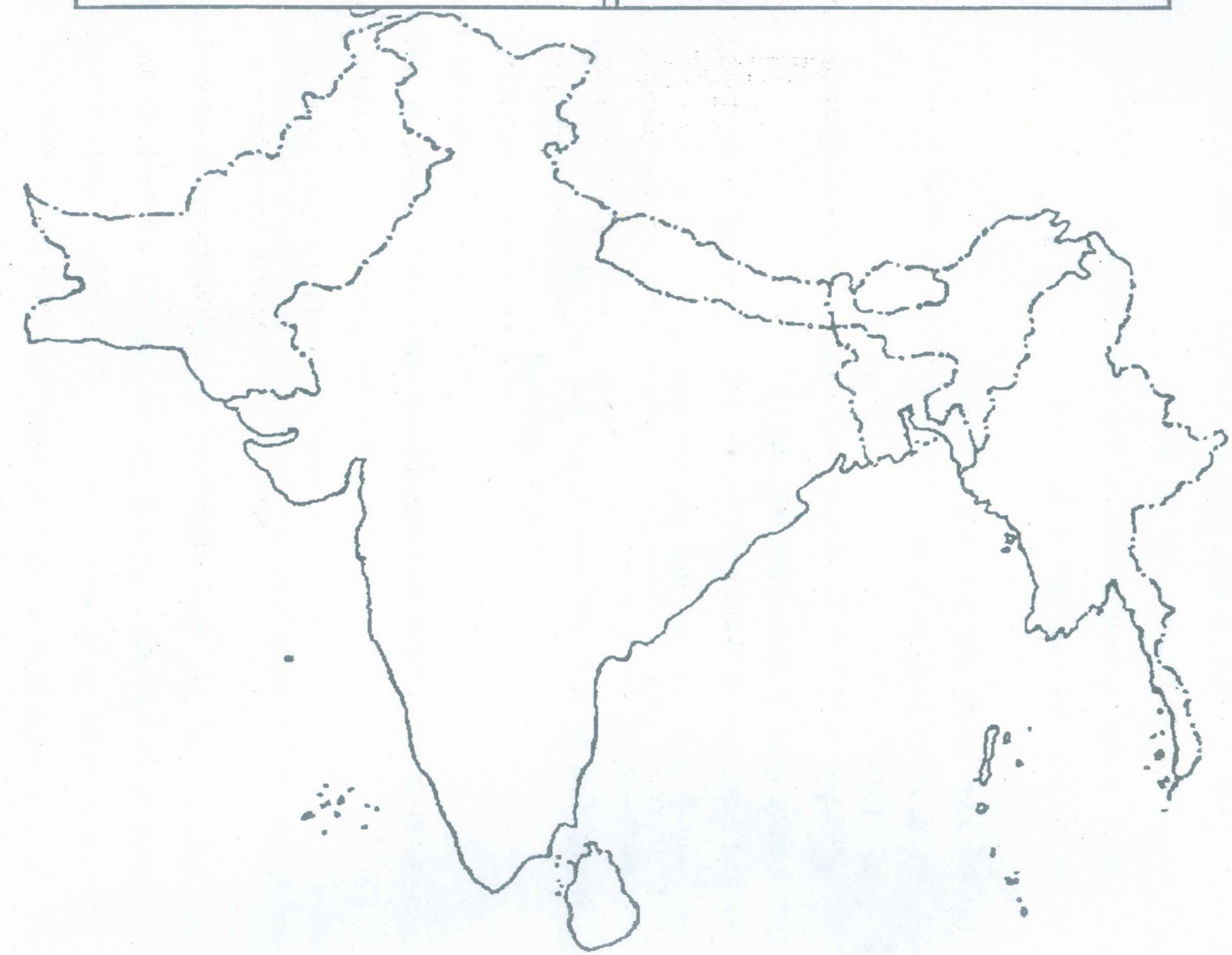

(Please tear here)

a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

X–2038 Code No. **06/B**

(Please tear here)

www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board